

3ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΔΙΘΟΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Διδακτική των Επιστημών
μέσω Σύγχρονων Τεχνολογιών | 08 - 09 - 10
Απριλίου 2022

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

**3^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτικής,
των Επιστημών μέσω Σύγχρονων
Τεχνολογιών
8 – 10 Απριλίου 2022, Καβάλα**

ISBN: 978-618-5630-13-3

Copyright © 2022 για την ελληνική γλώσσα και για όλον τον κόσμο:

Διδρυματικό, Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διδακτική, των Επιστημών και Σύγχρονες Τεχνολογίες»

ΔΙ.ΠΑ.Ε. (τέως Τ.Ε.Ι. Α.Μ.Θ.), Άγιος Λουκάς, 65404, Καβάλα, 2510462242

Ιστοσελίδα: <https://confdst.ihu.gr/>, E-mail: conf@dst.ihu.gr

Επιμέλεια: Τσιάντος Β., Σάλτας Β.

Εισαγωγικό σημείωμα

Το ΔΙ.ΠΑ.Ε. οργάνωσε το 3^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτικής των Επιστημών μέσω Σύγχρονων Τεχνολογιών στις 8, 9 και 10 Απριλίου 2022 στην πόλη της Καβάλας αμιγώς διαδικτυακά. Το συνέδριο διοργανώθηκε υπό την αιγίδα του Διδρυματικού Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διδακτική των Επιστημών και Σύγχρονες Τεχνολογίες» του ΔΙ.ΠΑ.Ε. και του Δ.Π.Θ. (<https://dst.ihu.gr>). Το συνέδριο αποτελεί συνέχεια του 1^{ου} και 2^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου Διδακτικής, Παιδαγωγικής και Τεχνολογιών της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών, που πραγματοποιήθηκαν το 2017 και 2018, αντίστοιχα.

Σκοπός του συνεδρίου ήταν η παρουσίαση σύγχρονων προσεγγίσεων στην εκπαιδευτική πράξη, καθώς επίσης και η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών σε θέματα διδακτικής και αξιοποίησης των τεχνολογιών της πληροφορικής και των επικοινωνιών, ως μέσον ενίσχυσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Το συνέδριο απευθυνόταν σε εκπαιδευτικούς Προσχολικής Εκπαίδευσης, εκπαιδευτικούς Α΄/βάθμιας Εκπαίδευσης, εκπαιδευτικούς Β΄/βάθμιας Εκπαίδευσης, μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ, ερευνητές της Εκπαίδευσης, εκπαιδευτές ενηλίκων, υποψήφιους διδάκτορες και διδάκτορες, προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές και φίλους της εκπαίδευσης.

Οι θεματικοί άξονες του συνεδρίου ήταν τέσσερις: Διδακτική και Σύγχρονες Διδακτικές Καταστάσεις, Διδακτική και Τεχνολογίες της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών, Γενικά Θέματα Διδακτικής και Τεχνολογίες της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών και Γενικά Επιστημονικά Θέματα.

Στο συνέδριο συμμετείχαν περισσότεροι από 150 σύνεδροι όλων των βαθμίδων και ειδικοτήτων, νέοι επιστήμονες, ερευνητές, φοιτητές (προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί), όπως επίσης και στελέχη εκπαίδευσης που ενδιαφέρονται για σύγχρονες μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας, αλλά και για την αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορικής και των επικοινωνιών στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη των σχετικών υποδομών στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνονται προς όλους τους συνέδρους, προς τα μέλη των επιτροπών και των προεδρείων, προς το ΔΙ.ΠΑ.Ε., Πανεπιστημιούπολη Καβάλας, τους εθελοντές και φυσικά προς οποιονδήποτε βοήθησε για την πραγματοποίηση του συνεδρίου.

Καβάλα, Απρίλιος 2022

Οργανωτική Επιτροπή

Αντιλήψεις και απόψεις εκπαιδευτικών για τη συνεργασία Σχολείου - Οικογένειας

Θανάσης Διαλεκτόπουλος, Συντονιστής Εκπ/κού Έργου ΠΕ70, ΠΕΚΕΣ Α.Μ.Θ.

E-mail: dialektopoulos@live.nl

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ποσοτικής έρευνας σχετικά με τη διαμορφωμένες αντιλήψεις και απόψεις των εκπαιδευτικών για τη συνεργασία Σχολείου-Οικογένειας. Στόχος της έρευνας είναι να αναδείξει την αναγκαιότητα συνεργασίας εκπαιδευτικών-γονέων, να εντοπίσει πιθανά προβλήματα αυτής και να υπογραμμίσει τις δυνατότητες ανάπτυξής της. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να αναπτύξουν στρατηγικές επικοινωνίας με τους γονείς και μέσω εποικοδομητικού διαλόγου να καταφέρουν να οικοδομήσουν γνήσια συνεργασία μαζί τους. Από την συνεργασία τελικός αποδέκτης είναι ο ίδιος ο μαθητής στη μαθησιακή του πορεία και γενικότερα τη διαπαιδαγώγησή του. Ίσως τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορούσαν να έχουν εποικοδομητική συμβολή στη χάραξη στρατηγικών συνεργασίας μεταξύ των δύο παιδαγωγικών φορέων.

Λέξεις κλειδιά: Συνεργασία σχολείου-οικογένειας, γονείς και εκπαίδευση, γονείς και εκπαιδευτικοί, σχέσεις σχολείου-οικογένειας

“Teachers' perceptions and views on School-Family cooperation”

Abstract

This paper presents the results of a quantitative research on the formed perceptions and views of teachers on school-family cooperation. The aim of the research is to highlight the need for cooperation between teachers and parents, to identify possible problems and to accentuate the abilities of its development. Teachers are called upon to develop communication strategies with parents and through constructive dialogue to be able to build meaningful cooperation with them. From the cooperation, the final recipient is the pupil himself in his learning course and in general his education. Perhaps the results of the research could have a constructive contribution to the development of cooperation strategies between the two pedagogical institutions, teachers and parents.

Keywords: School-family partnership, parents and education, parents and teachers, school-family relations

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια μεγάλο μέρος της παιδαγωγικής έρευνας στην Ελλάδα επικεντρώνεται στον εκπαιδευτικό, τον παιδευτικό του ρόλο, τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στο έργο του κ.ά. (Βλ. Κωνσταντίνου 2001· Μπρούζος 2002). Ωστόσο, το ζήτημα της συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τους γονείς των μαθητών τους έχει ερευνηθεί και μελετηθεί ελάχιστα.

Στο διπολικό σύστημα αγωγής που δημιουργείται με την είσοδο του παιδιού σ' ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα (παιδικό σταθμό, νηπιαγωγείο, δημοτικό σχολείο κ.λπ.) συμμετέχουν οι δύο μοναδικές ομάδες παιδαγωγών οι οποίες ασκούν αγωγή στο παιδί: οι γονείς ως φυσικοί παιδαγωγοί και οι εκπαιδευτικοί ως επαγγελματίες. Δεν θα πρέπει να διαφεύγει της προσοχής μας ότι η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα της συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια (Βλ. Γεωργίου 2000· Keck & Kirk 2001). Για την υλοποίηση των εκπαιδευτικών στόχων του σχολείου είναι αυτονόητο πως απαιτείται η αгаστή συνεργασία αυτών των δύο φορέων.

Σύμφωνα με το οικοσυστημικό μοντέλο του Bronfenbrenner (1986, 1993), το παιδί ανήκει ταυτόχρονα σε διάφορα υποσυστήματα (ego-, micro-, meso-, macrosystems) που κάνουν φανερή την ανάγκη συνεργασίας σχολείου και οικογένειας ως απαραίτητης προϋπόθεσης για επιτυχή αγωγή. Μια ειδική περίπτωση της οικοσυστημικής θεώρησης είναι το σφαιρικό μοντέλο θεώρησης της Epstein (1992· βλ. επίσης Γεωργίου 2000· Textor 1997) όπου η οικογένεια, το σχολείο και η κοινότητα έχουν ως σημείο τομής και κοινό ενδιαφέρον τους το παιδί. Σύμφωνα με τις παραπάνω παιδαγωγικές προσεγγίσεις η στενή σχέση συνεργασίας και αλληλοϋποστήριξης ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια αποβαίνει προς όφελος του παιδιού. Τα εν λόγω παιδαγωγικά μοντέλα έχουν υιοθετηθεί από τις περισσότερες Δυτικοευρωπαϊκές χώρες, όμως στην Ελλάδα επικρατεί καχυποψία και δυσπιστία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών και η μεταξύ τους επικοινωνία είναι επιφανειακή έως ανύπαρκτη (Βλ. Γκότοβος 1990· Μπρούζος 1998).

Αδιαμφισβήτητο είναι πως από την ουσιαστική συνεργασία ανάμεσα στις δύο ομάδες παιδαγωγών, γονέων και εκπαιδευτικών, εξαρτάται η επιτυχία στη διαπαιδαγώγηση και τη σχολική πορεία του ατόμου. Αποδεικνύεται έτσι πως στη

διπολική σχέση διαπαιδαγώγησης οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται τη βοήθεια των γονέων και οι γονείς τη στήριξη των εκπαιδευτικών.

Διατύπωση του προβλήματος

Στην ελληνική σχολική πραγματικότητα η απουσία ουσιαστικής συνεργασίας μεταξύ γονέων και σχολείου είναι έκδηλη. Αν και τα επιστημονικά δεδομένα υπογραμμίζουν τα σημαντικά οφέλη που προκύπτουν από τη συνεργασία αυτή (βλ. Γεωργίου 2000, Δασκαλάκη κ.ά. 2002), η επικοινωνία μεταξύ των δύο φορέων πραγματοποιείται κυρίως όταν παραδίδονται οι έλεγχοι των μαθητών, κάποιες φορές στις εορταστικές εκδηλώσεις και έκτακτα όταν προκύπτουν προβλήματα συμπεριφοράς και επίδοσης των μαθητών μετά από ειδική πρόσκληση του σχολείου. Έτσι, προβλήματα που αφορούν την παιδαγωγική διαδικασία προσεγγίζονται μετά και όχι πριν από την εμφάνισή τους.

Η επικοινωνία μεταξύ των δύο φορέων καθίσταται συχνά προβληματική εξαιτίας της έλλειψης ελεύθερου χρόνου των γονέων για συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, αλλά και η αδιαφορία ή η άγνοιά τους για θέματα του σχολείου.

Αναμφίβολα, κάποιες φορές οι γονείς φορτίζουν το κλίμα της συνεργασίας με τη συμπεριφορά τους και αποθαρρύνουν τους εκπαιδευτικούς. Οι εκπαιδευτικοί από την πλευρά τους καλούνται να δρομολογήσουν μία σειρά επαφών με τους γονείς που θα στηρίζονται στο διάλογο, την αλληλοκατανόηση, την αλληλοαποδοχή, τον αλληλοσεβασμό και την ειλικρίνεια.

Σκοπός και σπουδαιότητα της έρευνας

Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνήσει τις διαμορφωμένες αντιλήψεις και απόψεις εκπαιδευτικών σχετικά με τη συνεργασία Σχολείου – Οικογένειας. Πόσο σημαντική θεωρούν οι εκπαιδευτικοί τη συνεργασία τους με τους γονείς.

Συγκεκριμένα πόσο σημαντική είναι για τους εκπαιδευτικούς:

- η ενημέρωση-πληροφόρηση των γονέων,
- η παιδαγωγική καθοδήγηση των γονέων,
- η εθελοντική συμμετοχή των γονέων σε σχολικά ζητήματα,
- η κατάθεση βελτιωτικών προτάσεων από τους γονείς κλπ.

Επίσης πόσο αναγκαία θεωρούν τη συμμετοχή των γονέων σε διάφορες σχολικές δράσεις, όπως:

- διαδικασίες λήψης αποφάσεων στις δομές του σχολείου,
- υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου,
- υποστήριξη στην εφαρμογή καινοτόμων δράσεων, κλπ.

Στόχος της έρευνας είναι να αναδειχθεί η αναγκαιότητα συνεργασίας εκπαιδευτικών-γονέων, να εντοπιστούν πιθανά προβλήματα αυτής και να υπογραμμιστούν οι δυνατότητες ανάπτυξής της.

Έρευνες γύρω από τη συνεργασία γονέων και εκπαιδευτικών στην Ελλάδα έχουν γίνει σε περιορισμένο βαθμό. Πιστεύουμε πως τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας θα μπορούσαν να έχουν εποικοδομητική συμβολή στη χάραξη στρατηγικών συνεργασίας μεταξύ των δύο παιδαγωγικών φορέων που έχουν ως τελικό αποδέκτη το παιδί.

Υποθέσεις της έρευνας

Βασικές υποθέσεις της έρευνας είναι ότι οι εκπαιδευτικοί α) δεν θεωρούν σημαντική τη συνεργασία σχολείου - οικογένειας, β) δεν θεωρούν σημαντική την ενημέρωση-πληροφόρηση των γονέων, γ) δεν θεωρούν αναγκαία την ίδια τους την επιμόρφωση σε θέματα συνεργασίας με τους γονείς, δ) δεν θεωρούν αναγκαία την εμπλοκή των γονέων σε θέματα εκπαίδευσης των παιδιών τους.

5. Ταυτότητα της έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το Μάιο του 2018. Τα ερευνητικά υποκείμενα ήταν οι δάσκαλοι συμπεριλαμβανομένων και των εκπαιδευτικών όλων των ειδικοτήτων στα 14 Δημοτικά Σχολεία της 1ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας του Νομού Καβάλας, συγκεκριμένα σχολικών μονάδων που ανήκουν στον οικοδομικό ιστό του Δήμου Καβάλας.

Σε συγκέντρωση με το διδακτικό προσωπικό των σχολείων την ώρα του διαλείμματος έγινε αναφορά στο θέμα συνεργασίας Σχολείου – Οικογένειας και δόθηκαν διασαφηνίσεις αναφορικά με τις διάφορες εκφάνσεις της συνεργασίας.

Ο τύπος της έρευνας είναι «έρευνα επισκόπησης» (survey) και έχει περιγραφικό χαρακτήρα, ενώ το ερευνητικό εργαλείο είναι το έντυπο ερωτηματολόγιο. Αφού

δόθηκαν οι απαραίτητες διευκρινήσεις στο περιεχόμενο του ερωτηματολογίου, όπως και οι διαβεβαιώσεις για την ανώνυμη επεξεργασία του, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να το συμπληρώσουν προσεκτικά και να μας το επιστρέψουν μέσω του Διευθυντή της σχολικής τους μονάδας μετά την πάροδο μιας εβδομάδας.

Το ερωτηματολόγιο περιείχε συνολικά είκοσι επτά ερωτήσεις όλες κλειστού τύπου. Από αυτές οι τέσσερις πρώτες αφορούσαν σε δημογραφικά και βιογραφικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών. Οι επόμενες έντεκα στόχευαν στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις αντιλήψεις και απόψεις τους αναφορικά με το τι θεωρούν σημαντικό στη συνεργασία με τους γονείς, ενώ οι υπόλοιπες έντεκα διερευνούσαν τι θεωρούν αναγκαίο σε αυτή τη συνεργασία. Με την τελευταία ερώτηση οι εκπαιδευτικοί καλούνταν να καταθέσουν την άποψή τους σχετικά με το ποιοι παράγοντες καθιστούν τη συνεργασία τους με τους γονείς προβληματική.

Με εξαίρεση τις ερωτήσεις που αναφέρονταν σε δημογραφικά και βιογραφικά χαρακτηριστικά, οι υπόλοιπες παρείχαν τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς α) να επιλέξουν σε τακτική κλίμακα πέντε σημείων του τύπου Likert (Πάρα πολύ, Πολύ, Αρκετά, Ελάχιστα, Καθόλου), β) να έχουν την επιλογή πολλαπλών απαντήσεων στην ίδια ερώτηση, ενώ τους δινόταν η δυνατότητα να προσθέσουν "κάτι άλλο" και να το σχολιάσουν.

Για να έχουμε συνοπτικότερη εικόνα στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων συμπτύσσουμε τη διαβάθμιση των πέντε αξιολογικών σημείων σε τρία: «Πάρα Πολύ & Πολύ», «Αρκετά», «Ελάχιστα & Καθόλου».

Παρουσίαση των αποτελεσμάτων

Συμπλήρωσαν και παρέδωσαν το ερωτηματολόγιο συνολικά 166 εκπαιδευτικοί. Από αυτούς οι 61 ήταν άνδρες (ποσοστό 37%) και οι 105 γυναίκες (ποσοστό 63%).

Εξετάζοντας τα δημογραφικά και βιογραφικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών διαπιστώνουμε ότι οι 115 (ποσοστό 69%) ανήκουν στον κλάδο Π.Ε.70 (Δάσκαλοι) και οι υπόλοιποι 51 (ποσοστό 31%) σε διάφορες ειδικότητες που στελεχώνουν την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Τα χρόνια προϋπηρεσίας τους στην εκπαίδευση ήταν: Από 1-12 χρόνια υπηρετούσαν 44 άτομα (ποσοστό 27%), από 13-20 χρόνια υπηρετούσαν 45 άτομα

(ποσοστό 27%), από 21-30 χρόνια υπηρετούσαν 70 άτομα (ποσοστό 42%) και από 30 χρόνια και άνω υπηρετούσαν 7 άτομα (ποσοστό 4%).

Το επίπεδο σπουδών των εκπαιδευτικών παρουσιάζει την ακόλουθη εικόνα: Η συντριπτική πλειοψηφία από αυτούς, 133 άτομα (ποσοστό 80%), είναι κάτοχοι του βασικού τίτλου σπουδών, 15 άτομα (ποσοστό 9%) έχουν παρακολουθήσει το Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης διετούς διάρκειας σπουδών και 18 άτομα (ποσοστό 11%) είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών.

Στην πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου όπου οι ερωτήσεις στόχευαν στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις αντιλήψεις και απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με το τι θεωρούν σημαντικό στη συνεργασία τους με τους γονείς προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Στο ερώτημα πόσο σημαντική θεωρούν τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας οι εκπαιδευτικοί στη συντριπτική πλειοψηφία τους (ποσοστό 92%) δήλωσαν "πάρα πολύ & πολύ" σημαντική. Ένα μικρό ποσοστό 8% δήλωσε "αρκετά" σημαντική.

Επίσης στη συντριπτική πλειοψηφία τους (ποσοστό 90%) οι εκπαιδευτικοί θεωρούν την τακτική επικοινωνία και ενημέρωση των γονέων για τη σχολική επίδοση των παιδιών τους "πάρα πολύ & πολύ" σημαντική. Ένα μικρό ποσοστό 8% δήλωσε πως τη θεωρεί "αρκετά" σημαντική.

Το να δίνονται πληροφορίες στους γονείς για το εκπαιδευτικό σύστημα, τα αδιέξοδα και τις προοπτικές του οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν σε ποσοστό 57% πως το θεωρούν "πάρα πολύ & πολύ" σημαντικό. Ένα ποσοστό 31% δηλώνει πως το θεωρεί "αρκετά" σημαντικό και ένα ποσοστό 12% πως το θεωρεί "ελάχιστα & καθόλου" σημαντικό.

Την εθελοντική εργασία των γονέων σε δημιουργικές δραστηριότητες της τάξης (ανάλογα με τις δυνατότητες και τις γνώσεις τους) δηλώνουν οι εκπαιδευτικοί σε ποσοστό 44% πως τη θεωρούν "πάρα πολύ & πολύ" σημαντική. Ένα ίδιο περίπου ποσοστό εκπαιδευτικών (43%) δηλώνει πως τη θεωρεί "αρκετά" σημαντική, ενώ ένα ποσοστό 13% δηλώνει πως τη θεωρεί "ελάχιστα & καθόλου" σημαντική.

Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (ποσοστό 58%) δηλώνει πως θεωρεί "πάρα πολύ & πολύ" σημαντικό να ενημερώνει τους γονείς σχετικά με τους σκοπούς και τους στόχους των διδακτικών αντικειμένων. Ένα ποσοστό 32% θεωρεί πως αυτό είναι "αρκετά" σημαντικό και ένα ποσοστό 10% πως είναι "ελάχιστα & καθόλου" σημαντικό.

Την κοινωνικοποίηση των παιδιών από τους γονείς με την κατανόηση της αξίας της εκπαίδευσης και την παροχή μορφωτικών κινήτρων θεωρεί η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (ποσοστό 93%) "πάρα πολύ & πολύ" σημαντική. Ένα ελάχιστο ποσοστό 6% τη θεωρεί "αρκετά" σημαντική, ενώ δύο εκπαιδευτικοί θεωρούν πως είναι "ελάχιστα" σημαντική.

Η καθοδήγηση των γονέων από τους εκπαιδευτικούς ώστε να διαμορφώνουν στο σπίτι ένα υποστηρικτικό περιβάλλον μάθησης για τα παιδιά τους είναι κάτι που οι ερωτηθέντες στη συντριπτική πλειοψηφία τους (ποσοστό 90%) θεωρούν "πάρα πολύ & πολύ" σημαντικό. Μόνο 9% θεωρούν "αρκετά" σημαντικό, ενώ ένας εκπαιδευτικός το θεωρεί "ελάχιστα" σημαντικό.

Στη συντριπτική πλειοψηφία τους οι εκπαιδευτικοί (ποσοστό 81%) θεωρούν πως οι γονείς θα πρέπει να υποστηρίζουν "πάρα πολύ & πολύ" το εκπαιδευτικό έργο του σχολείου με το να παρακολουθούν τις εργασίες των παιδιών τους στο σπίτι και να τα βοηθούν αποτελεσματικά. 15% το θεωρούν "αρκετά" σημαντικό και μόνο 4% το θεωρούν "ελάχιστα & καθόλου" σημαντικό.

Την αλληλεπίδραση σχολείου - οικογένειας με σκοπό τη βελτίωση των στάσεων και συμπεριφορών των μαθητών στο σχολείο οι εκπαιδευτικοί σχεδόν ομόφωνα (ποσοστό 91%) θεωρούν "πάρα πολύ & πολύ" σημαντική. Ένα ελάχιστο ποσοστό 8% τη θεωρεί "αρκετά" σημαντική και ένας εκπαιδευτικός δηλώνει πως τη θεωρεί "ελάχιστα" σημαντική.

Το να προτείνουν οι γονείς βελτιώσεις στη λειτουργία του σχολείου είναι κάτι που οι εκπαιδευτικοί θεωρούν σε ποσοστό 32% "καθόλου & ελάχιστα σημαντικό", σε ποσοστό 43% θεωρούν "αρκετά" σημαντικό και σε ποσοστό 25% θεωρούν "πάρα πολύ & πολύ" σημαντικό.

Την οριοθέτηση των ρόλων του σχολείου και της οικογένειας στο πλαίσιο της μεταξύ τους συνεργασίας το σύνολο σχεδόν των ερωτηθέντων (ποσοστό 95%) την θεωρεί "πάρα πολύ & πολύ" σημαντική. Έξι εκπαιδευτικοί (4%) τη θεωρούν "αρκετά" σημαντική και δύο εκπαιδευτικοί (1%) "ελάχιστα" σημαντική.

Στη δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου οι ερωτήσεις στόχευαν στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις αντιλήψεις και απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με το τι θεωρούν αναγκαίο στη συνεργασία τους με τους γονείς. Προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Η μεγάλη πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεωρεί "πάρα πολύ & πολύ" αναγκαία τη διεξαγωγή συναντήσεων με τους γονείς για ενημέρωση όσον αφορά τις δυνατότητες, αδυναμίες, προβλήματα και προοπτικές των παιδιών σε ποσοστό 86%. Ένα μικρό ποσοστό 12% θεωρεί τη διεξαγωγή συναντήσεων "αρκετά" αναγκαία, ενώ δύο εκπαιδευτικοί τη θεωρούν "ελάχιστα" και ένας "καθόλου" αναγκαία.

Τη συμμετοχή των γονέων σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων που αφορούν τους πόρους και τις δομές του σχολείου θεωρεί η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (ποσοστό 36%) "ελάχιστα & καθόλου" αναγκαία. Ποσοστό 32% τη θεωρεί "αρκετά" αναγκαία αλλά και ένα ίδιο ποσοστό 32% τη θεωρεί "πάρα πολύ & πολύ" αναγκαία.

Οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως θεωρούν την επιμόρφωσή τους (τεχνικές επικοινωνίας, ενεργητική ακρόαση) σε θέματα συνεργασίας με τους γονείς "πάρα πολύ & πολύ" αναγκαία σε ποσοστό 62%. Ένα μικρότερο ποσοστό 29% τη θεωρεί "αρκετά" αναγκαία και ένα ελάχιστο ποσοστό 9% τη θεωρεί "ελάχιστα & καθόλου" αναγκαία.

Την παροχή πληροφοριών στους γονείς αναφορικά με τις τρέχουσες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις οι εκπαιδευτικοί θεωρούν στην πλειοψηφία τους (ποσοστό 48%) "πάρα πολύ & πολύ" αναγκαία. Ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό 39% τη θεωρεί "αρκετά" αναγκαία και ένα μικρότερο ποσοστό 13% τη θεωρεί "ελάχιστα & καθόλου" αναγκαία.

Η ενημέρωση των γονέων για τις εκδηλώσεις, δραστηριότητες και εργασίες που λαμβάνουν χώρα εντός και εκτός σχολείου και πιθανόν θα μπορούσαν και οι ίδιοι να βοηθήσουν, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν "πάρα πολύ & πολύ" αναγκαίο σε ποσοστό 56%. Αυτοί που το θεωρούν "αρκετά" αναγκαίο είναι σε ποσοστό 34% και εκείνοι που το θεωρούν "ελάχιστα & καθόλου" αναγκαίο σε ποσοστό 10%.

Οι απόψεις των εκπαιδευτικών δίστανται όσον αφορά το θέμα της σύμφωνης γνώμης των γονέων ενόψει της εφαρμογής καινοτόμων δράσεων στο σχολείο. Ποσοστό 36% θεωρεί τη σύμφωνη γνώμη "αρκετά" αναγκαία, ποσοστό 33% τη θεωρεί "πάρα πολύ & πολύ" αναγκαία και ποσοστό 31% τη θεωρεί "ελάχιστα & καθόλου" αναγκαία.

Η φανερή πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (ποσοστό 65%) θεωρεί "ελάχιστα & καθόλου" αναγκαία την εμπλοκή των γονέων στο πρόγραμμα αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας. Ένα αρκετά υψηλό ποσοστό 24% τη θεωρεί "αρκετά" αναγκαία και μόνο ένα μικρό ποσοστό 11% τη θεωρεί "πάρα πολύ & πολύ" αναγκαία.

Οι εκπαιδευτικοί δε φαίνεται να θεωρούν ιδιαίτερα αναγκαία τη δημιουργία βιωματικών εργαστηρίων στο σχολείο με τη συμμετοχή γονέων οι οποίοι θα μπορούσαν

να μεταφέρουν τις εμπειρίες τους από το χώρο της εργασίας τους. Σύμφωνα με τις δηλώσεις τους ποσοστό 42% θεωρεί την παραπάνω θέση "αρκετά" αναγκαία, ποσοστό 36% "ελάχιστα & καθόλου" αναγκαία και ποσοστό 32% τη θεωρεί "πάρα πολύ & πολύ" αναγκαία.

Την παρακολούθηση από κοινού γονέων-εκπαιδευτικών επιμορφωτικών σεμιναρίων από ειδικούς επιστήμονες για διάφορα κοινωνικά και παιδαγωγικά θέματα που αφορούν τη μάθηση και τη συμπεριφορά των παιδιών οι εκπαιδευτικοί θεωρούν στην πλειοψηφία τους (ποσοστό 51%) "πάρα πολύ & πολύ" αναγκαία. Ένα ποσοστό 33% τη θεωρεί "αρκετά" αναγκαία και ένα μικρότερο ποσοστό 16% τη θεωρεί "ελάχιστα & καθόλου" αναγκαία.

Στη μεγάλη πλειοψηφία τους (ποσοστό 83%) οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως θεωρούν την κατανόηση των εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών από τους γονείς τους "πάρα πολύ & πολύ" αναγκαία. Ένα μικρό ποσοστό 16% δηλώνει πως τη θεωρεί "αρκετά" αναγκαία, ενώ δύο εκπαιδευτικοί (1%) δηλώνουν πως τη θεωρούν "ελάχιστα" αναγκαία.

Την υποστήριξη του έργου των εκπαιδευτικών από τους γονείς θεωρεί το μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευτικών (71%) "πάρα πολύ & πολύ" αναγκαία. Ποσοστό 25% θεωρεί τη γονική υποστήριξη του έργου των εκπαιδευτικών "αρκετά" αναγκαία, ενώ μόλις ένα ποσοστό 4% τη θεωρεί "ελάχιστα & καθόλου" αναγκαία.

Στους εκπαιδευτικούς δινόταν η ευκαιρία στο τέλος να δηλώσουν τους παράγοντες που κατά την άποψή τους καθιστούν τη συνεργασία τους με τους γονείς προβληματική. Μπορούσαν να επιλέξουν περισσότερες από μια απαντήσεις. Οι επιλογές τους ιεραρχούνται ποσοστιαία ως εξής (Πίνακας 1):

Πίνακας 1: Παράγοντες που δύνανται να καθιστούν τη συνεργασία των εκπαιδευτικών με τους γονείς προβληματική

Παράγοντες προβληματικής συνεργασίας εκπαιδευτικών με γονείς	Ποσοστό %
Η αδιαφορία τους για το σχολικό γίγνεσθαι	64%
Η άγνοιά τους για το σχολικό γίγνεσθαι	57%
Το χαμηλό τους μορφωτικό επίπεδο	29%

Παράγοντες προβληματικής συνεργασίας εκπαιδευτικών με Ποσοστό γονείς %

Οι νοοτροπίες τους από το παρελθόν	48%
Οι χαμηλές επιδόσεις του παιδιού στο σχολείο	25%
Η δυσπιστία τους στην ικανότητα των εκπαιδευτικών	58%
Η δυσπιστία τους στην αξία της γονικής συμμετοχής	17%
Ψυχολογικοί παράγοντες	31%
Το κοινωνικοοικονομικό τους επίπεδο	42%
Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά της οικογένειας (μονογονικές, κλπ.)	24%
Η έλλειψη ελεύθερου χρόνου από μέρους τους	65%

Στην παραπάνω ερώτηση δηλ. "ποιοι παράγοντες δύνανται να καθιστούν τη συνεργασία των εκπαιδευτικών με τους γονείς προβληματική" οι ερωτώμενοι είχαν τη δυνατότητα να προσθέσουν "κάτι άλλο" και να το σχολιάσουν. Ορισμένοι έγραψαν και σχολίασαν τα εξής:

- Η απαξίωση του εκπαιδευτικού επαγγέλματος από την ίδια την πολιτεία σε συνεργασία με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν καταστήσει τους γονείς αρνητικούς και μη συνεργάσιμους με τους εκπαιδευτικούς.
- Δεν έχουν συνειδητοποιήσει το ρόλο τους ως γονείς και τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις που αυτός ο ρόλος περιλαμβάνει. Τα παιδιά μεγαλώνουν μόνα τους χωρίς επίβλεψη και χωρίς ουσιαστική επικοινωνία με τους γονείς τους.
- Το σύμπλεγμα που κουβαλούν οι περισσότεροι, δυστυχώς, γονείς, σχετικά με τον ελεύθερο χρόνο των εκπαιδευτικών και τον «εξασφαλισμένο», όπως νομίζουν, χαρακτήρα της εργασίας τους. Αυτό έχει επιδεινωθεί τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής κρίσης και της ανεργίας και ανέχειας πολλών οικογενειών.
- Το χαμηλό γόητρο που έχει στην κοινωνία το επάγγελμα του δασκάλου σήμερα.
- Η αδιαλλαξία ορισμένων γονέων, η κακή τους διάθεση, η ζήλια για τον εκπαιδευτικό, η εμμονή τους να ελέγχουν και να σχολιάζουν τα πάντα είτε γνωρίζουν είτε όχι.

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Ενόψει της βελτιστοποίησης της σχέσεων σχολείου και οικογένειας μαθητών και τη δημιουργία συνεργατικού κλίματος με σκοπό την πρόοδο του μαθητών στη μαθησιακή τους πορεία αλλά και στην εν γένει διαπαιδαγώγησή τους, εκπονήσαμε έρευνα με ερευνητικά υποκείμενα εκπαιδευτικούς. Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας δεν είναι δυνατό να έχουν καθολική ισχύ, αφού το δείγμα δεν είναι αντιπροσωπευτικό και γι' αυτό τα αποτελέσματα ερμηνεύονται περιορισμένα.

Οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να καταθέσουν τις αντιλήψεις και απόψεις τους σχετικά με το τι θεωρούν σημαντικό αλλά και αναγκαίο στη συνεργασία σχολείου και οικογένειας. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία θεωρούν "πάρα πολύ & πολύ" σημαντικό:

- οι γονείς να κοινωνικοποιούν τα παιδιά τους παρέχοντάς τους μορφωτικά κίνητρα και τονίζοντας την αξία της εκπαίδευσης (ποσοστό 93%)
- να υπάρχει αλληλεπίδραση σχολείου - οικογένειας με σκοπό τη βελτίωση των στάσεων και συμπεριφορών των μαθητών στο σχολείο (ποσοστό 91%)
- να υπάρχει οριοθέτηση των ρόλων του σχολείου και της οικογένειας στο πλαίσιο της μεταξύ τους συνεργασίας (ποσοστό 95%)
- να υπάρχει καθοδήγηση των γονέων από μέρους των εκπαιδευτικών ώστε να διαμορφώνουν στο σπίτι για τα παιδιά τους ένα υποστηρικτικό περιβάλλον μάθησης (ποσοστό 90%)
- οι γονείς να υποστηρίζουν το εκπαιδευτικό έργο του σχολείου με το να παρακολουθούν τις εργασίες των παιδιών τους στο σπίτι και να τα βοηθούν αποτελεσματικά (ποσοστό 81%).

Στην πλειοψηφία τους, αλλά σε χαμηλότερα ποσοστά, θεωρούν "πάρα πολύ & πολύ" σημαντικές τις παρακάτω ενέργειες:

- τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας (ποσοστό 69%)
- το να ενημερώνουν οι εκπαιδευτικοί τους γονείς σχετικά με τους σκοπούς και στόχους των διδακτικών αντικειμένων
- την τακτική επικοινωνία και ενημέρωση των γονέων για τη σχολική επίδοση των παιδιών τους (ποσοστό 57%)

- το να δίνουν οι εκπαιδευτικοί πληροφορίες στους γονείς για το εκπαιδευτικό σύστημα, τα αδιέξοδα και τις προοπτικές του (ποσοστό 57%)
- την εθελοντική εργασία των γονέων σε δημιουργικές δραστηριότητες της τάξης ανάλογα με τις δυνατότητες και τις γνώσεις τους (ποσοστό 44%).

Εκεί όπου οι εκπαιδευτικοί φαίνονται να εκφράζουν την αντίρρηση τους στη συνεργασία τους με τους γονείς είναι στο να προτείνουν οι τελευταίοι βελτιώσεις στη λειτουργία του σχολείου. Συγκεκριμένα ένας ικανός αριθμός εκπαιδευτικών (32%) θεωρεί "ελάχιστα & καθόλου" σημαντικό το να προτείνουν οι γονείς βελτιώσεις στη λειτουργία του σχολείου και ποσοστό 43% το θεωρεί "αρκετά" σημαντικό.

Οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί στη μεγάλη πλειοψηφία τους θεωρούν "πάρα πολύ & πολύ" αναγκαίο:

- τη διεξαγωγή συναντήσεων με τους γονείς για ενημέρωσή τους σχετικά με τις δυνατότητες, προβλήματα, αδυναμίες και προοπτικές των παιδιών (ποσοστό 86%)
- την κατανόηση των εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών από τους γονείς τους (ποσοστό 83%)
- τη γονική υποστήριξη του έργου των εκπαιδευτικών στο σχολείο (ποσοστό 71%)
- την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών (τεχνικές επικοινωνίας, ενεργητική ακρόαση) σε θέματα συνεργασίας με τους γονείς (ποσοστό 62%).
- την ενημέρωση των γονέων για τις εκδηλώσεις, δραστηριότητες και εργασίες που λαμβάνουν χώρα εντός και εκτός σχολείου όπου πιθανόν θα μπορούσαν και οι ίδιοι να βοηθήσουν (ποσοστό 56%)
- την παρακολούθηση από κοινού γονέων-εκπαιδευτικών επιμορφωτικών σεμιναρίων από ειδικούς επιστήμονες για διάφορα κοινωνικά και παιδαγωγικά θέματα που αφορούν τη μάθηση και τη συμπεριφορά των παιδιών (ποσοστό 51%).

Περαιτέρω οι εκπαιδευτικοί με μικρή πλειοψηφία (ποσοστό 48%) δηλώνουν πως θεωρούν "πάρα πολύ & πολύ" αναγκαίο την παροχή πληροφοριών στους γονείς αναφορικά με τις τρέχουσες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις.

"Αρκετά" αναγκαία θεωρούν στην πλειοψηφία τους (ποσοστό 36%) οι εκπαιδευτικοί τη σύμφωνη γνώμη των γονέων ενόψει εφαρμογής καινοτόμων δράσεων

στο σχολείο, ενώ αντίθετα ποσοστό 31% από αυτούς τη θεωρεί "ελάχιστα & καθόλου" αναγκαία. Επίσης "αρκετά" αναγκαία (ποσοστό 42%) θεωρούν και τη δημιουργία βιωματικών εργαστηρίων στο σχολείο όπου οι γονείς θα μπορούν να μεταφέρουν τις εμπειρίες τους από το χώρο της εργασίας τους. Ένα αρκετά υψηλό ποσοστό 36% το θεωρεί "ελάχιστα & καθόλου" αναγκαίο.

Στις ακόλουθες θέσεις οι εκπαιδευτικοί θεωρούν τη συνεργασία τους με τους γονείς για σχολικά ζητήματα "ελάχιστα & καθόλου" αναγκαία:

- εμπλοκή των γονέων στο πρόγραμμα αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας (ποσοστό 65%)
- συμμετοχή των γονέων σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων που αφορούν τους πόρους και τις δομές του σχολείου (ποσοστό 36%).

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό πως οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν την προθυμία τους για συνεργασία με τους γονείς με σκοπό τη βελτιστοποίηση της παρεχόμενης εκπαίδευσης, όμως δηλώνουν φανερά τις ενστάσεις τους όταν πρόκειται για εμπλοκή των γονέων σε εσωτερικά ζητήματα της σχολικής μονάδας. Αυτό αποδίδεται στο γεγονός ότι συχνά οι γονείς παρεμβαίνουν στο διοικητικό έργο του σχολείου, ακόμα και το εκπαιδευτικό και διδακτικό έργο των δασκάλων, κάνοντας άστοχες υποδείξεις οι οποίες τις περισσότερες φορές αντίκεινται στις παιδαγωγικές επιταγές.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι οι σπουδαιότεροι παράγοντες που καθιστούν προβληματική τη συνεργασία των γονέων μαζί τους είναι κυρίως η έλλειψη ελεύθερου χρόνου των γονέων, η αδιαφορία και η άγνοιά τους για το σχολικό γίνεσθαι, η δυσπιστία τους στην ικανότητα των εκπαιδευτικών και οι νοοτροπίες τους από το παρελθόν.

Θεμέλιο στη συνεργασία Σχολείου-Οικογένειας είναι οι διευθυντές οι οποίοι θα πρέπει να φροντίζουν για τη δημιουργία καλών σχέσεων με τους γονείς των μαθητών, να ορίζουν χρόνο επισκέψεων στο σχολείο για ιδιαίτερη ενημέρωση σχετικά με τη φοίτηση, διαγωγή και επίδοση των μαθητών, να τους προσκαλούν σε συγκεντρώσεις κατά τάξεις ή γενικά για ανταλλαγή απόψεων σε θέματα σχετικά με το έργο του σχολείου και την αγωγή των μαθητών (Πρβλ. απόφαση του υπουργού Παιδείας 52091/6-5-1978). Σχολικές εκδόσεις για την ενημέρωση των γονέων δεν υπάρχουν στην Ελλάδα, όμως υπάρχουν πίνακες ανακοινώσεων στο σχολείο για την ενημέρωση και πληροφόρησή τους. Επίσης ενδείκνυται να πραγματοποιούνται με πρωτοβουλία

των διευθυντών των σχολείων και σε συνεργασία με τους σχολικούς συμβούλους απογευματινά επιμορφωτικά σεμινάρια γονέων. Να αναφερθεί το πρωτοποριακό παράδειγμα επιμόρφωσης γονέων από περιφερειακό κανάλι της χώρας μέσω της δημιουργίας "τηλεοπτικής σχολής γονέων" υπό την επιμέλεια και παρουσίαση Σχολικού Συμβούλου.

Από την πλευρά τους οι εκπαιδευτικοί των τάξεων καλούνται να αναπτύξουν στρατηγικές συνεργασίας με τους γονείς ενημερώνοντάς τους για την πορεία των μαθητών και γενικότερα για τη σχολική ζωή, γνωστοποιώντας τους τις όποιες αλλαγές στο χώρο της εκπαίδευσης και υπογραμμίζοντας την ευθύνη, τόσο τη δική τους όσο και των γονέων απέναντι στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών.

Όλα τα παραπάνω είναι δυνατόν να αποτελέσουν ένα αποφασιστικό βήμα για το γεφύρωμα του χάσματος (όπου υπάρχει) με τους γονείς. Μέσω του ειλικρινούς διαλόγου οι εκπαιδευτικοί μπορούν σταδιακά να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των γονέων και να οικοδομήσουν σε μια γνήσια επικοινωνία μ' αυτούς.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: Research Perspectives, *Developmental Psychology*, 22(6), 723-742.
- Bronfenbrenner, U. (1993). *Die Ökologie der menschlichen Entwicklung: natürliche und geplante Experimente*. Frankfurt am Main: Fischer-Taschenbuch-Verl.
- Epstein, J.L. (1992). School and family partnerships. In M. Alkin (Ed.), *Encyclopedia of Educational Research*, 6th edition (pp. 1139-1151), New York: MacMillan.
- Keck, R.W. & Kirk, S. (HRS.G.) (2001). *Erziehungspartnerschaft zwischen Elternhaus und Schule: Analysen, Erfahrungen, Perspektiven*. Hohengehren: Schneider Verlag.
- Textor, M. R. (1997). *Erziehungspartnerschaft – eine neue Qualität in der Beziehung zwischen Kindertageseinrichtungen und Familien*, *Unsere Jugend*, 49, 113-119.
- Γεωργίου, Σ.Ν. (2000). *Σχέση Σχολείου-Οικογένειας και Ανάπτυξη του Παιδιού*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γκότοβος, Α.Ε. (1990). *Η λογική του υπαρκτού σχολείου*. Αθήνα: Gutenberg.
- Δασκαλάκη, Ν., Δρόσος, Β. & Κυρίδης, Α. (2002). *Συνεργασία σχολείου και οικογένειας: Θεωρητικές προσεγγίσεις, ερευνητικά δεδομένα και προτάσεις*. Στο

-
- Γ. Καψάλης & Α. Κατσίκης (επιμ.), Σχολική γνώση και Διδασκαλία στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (σσ. 205-215), Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Κωνσταντίνου, Χ.Ι. (2001). Η Πρακτική του Εκπαιδευτικού στην Παιδαγωγική Επικοινωνία: Ο Αυταρχισμός ως Κυρίαρχο Γνώρισμα της Υπαρκτής Σχολικής Πραγματικότητας. Αθήνα: Gutenberg.
- Μπρούζος, Α. (1998). Ο Εκπαιδευτικός ως Λειτουργός Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού: Μια Ανθρωπιστική Θεώρηση της Εκπαίδευσης, 2η έκδοση. Αθήνα: Λύχνος.
- Μπρούζος, Α. (2002). Μικρά Σχολεία - Μεγάλες Προσδοκίες: Απόψεις για την αποτελεσματική λειτουργία των ολιγοθέσιων σχολείων. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γ. Δαρδανός.